

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Львівська політехніка»
Кафедра ЕОМ

Курсовий проект

На тему:

Розробка програмного забезпечення для моніторингу системних ресурсів.

Розробка програми, що моніторить та контролює ресурси системи для
підтримки стабільної роботи операційної системи»

З дисципліни «Системне програмне забезпечення»

Виконав:
ст. гр. КІ-38
Сопінка А.О.
Прийняв:
Олексів М.В.

Львів 2023

Завдання

Розробка програмного забезпечення для моніторингу системних ресурсів. Розробка програми, що моніторить та контролює ресурси системи для підтримки стабільної роботи операційної системи.

Анотація

У даному проекті розглядається процес створення диспетчера задач у вигляді програмної утиліти, яка забезпечує доступ до інформації про систему за допомогою системної бібліотеки «psutil». Для розробки такої утиліти використовувалося сучасне та потужне середовище PyCharm для мови програмування Python. В результаті роботи програми користувач отримує графічний та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс диспетчера задач.

Зміст

Вступ	3
1	
2. Аналіз завдання	7
3. Розробка програми	8
3.1 Вибір мови та середовища програмування	8
3.2 Бібліотеки, які використовуються при написанні програми	8
4. Опис інтерфейсу та тестування програми	9
4.1 Опис інтерфейсу програми	9
4.2 Тестування програми	12
В	
Вісник використаної літератури	14
Додаток А	15
Додаток Б	16
Додаток В	17
Додаток Г	18

В

К

Д

О

Вступ

Операційна система - це комплекс програм, які призначені для ефективного управління різними ресурсами комп'ютера та обчислювальними процесами, а також для забезпечення коректної взаємодії користувача з комп'ютером та його обладнанням.

Одна з основних функцій операційної системи полягає в керуванні ресурсами комп'ютера та їх ефективному розподілі. Ресурсами можуть бути різноманітні компоненти комп'ютера, такі як оперативна пам'ять, простір на диску, периферійні пристрої та процесорний час. Операційна система не тільки надає користувачам та розробникам зручний інтерфейс доступу до апаратних засобів, але й відповідає за розподіл цих ресурсів з метою максимізації їх використання та оптимізації продуктивності комп'ютера.

Обчислювальні ресурси - це можливості, які надаються різними компонентами обчислювальної системи та використовуються (або "займаються") під час її роботи.

Ресурси розподіляються між процесами. Процес (задача) програма в стадії виконання.

1.Теоретичні відомості

Типи обчислювальних ресурсів:

- Процесорний час
- Пам'ять (оперативна і віртуальна)
- Місце на жорсткому диску (постійна пам'ять)

Пропускна здатність мережі.

Ресурси розподіляються між процесами. Процес (задача) програма в стадії виконання.

Програма - це статичний об'єкт, що представляє собою файл з кодами і даними.

Процес - це динамічна одиниця роботи, яка виникає в операційній системі після запуску програми. Операційна система відповідає за ефективне розподілення ресурсів обчислювальної системи для забезпечення найбільш оптимального використання їх в процесі роботи.

Ресурси - це обсяг роботи або термін експлуатації, на який розраховується пристрій, будинок або інші об'єкти. Якщо ресурс вичерпано, безпечна робота пристрою не може бути гарантована, тому що потрібен капітальний ремонт або заміна.

Ресурси персонального комп'ютера

Ресурсом є будь-який компонент ЕОМ і надані їм можливості: центральний процесор, оперативна або зовнішня пам'ять, зовнішній пристрій, програма і т.д. Ресурси поділяються на чотири види.

види ресурсів персонального комп'ютера:

Апаратні ресурси (Hardware), файлові ресурси, програмні ресурси (Software), мережеві ресурси

Апаратні ресурси - це системний блок, периферійні пристрої, будь-яке обладнання, підключене до комп'ютера.

Файлові ресурси - це файли і папки, а також вся файлова система.

Програмні ресурси - це все програми встановлені в комп'ютері. Часто називають програмним забезпеченням (ПЗ). Програмне забезпечення підрозділяється на два види: системне і прикладне ПЗ.

Мережеві ресурси- Ресурси доступні за коштами ЛВС. [1] Як правило, це ресурси інших комп'ютерів доступні за локальної або глобальної мережі.

Комп'ютерна мережа - апаратне і програмне об'єднання двох і більше комп'ютерів з виділенням мережевих ресурсів. Для зв'язку комп'ютерів в комп'ютерну мережу можуть бути використані наступні апаратні засоби:

1. Модем

2. Мережева карта

3. Мережевий кабель

4. Мережеві комутатори

5. WI-FI адаптер

6. Бездротове обладнання

7. Маршрутизатор

8. Мережеві екрани

Мережевими ресурсами можуть бути:

- Обладнання (тобто апаратні ресурси іншого ПК або мережеві пристрої), наприклад мережевий принтер.

- Інформація (тобто файли і папки іншого комп'ютера), наприклад інформація в Інтернеті, або на сервері.

- Програмне забезпечення (встановлений на іншому комп'ютері)

2. Аналіз завдання та способи його вирішення

Метою цієї курсової роботи є розробка програми, яка буде мати ті ж функції, що й вбудована програма у Windows. Для того, щоб програма працювала правильно, користувач повинен легко розуміти інтерфейс програми та бути здатним керувати підключенням ПК до бездротової мережі Інтернет. Я використав системну бібліотеку «wlanapi.lib», яка містить готові методи для взаємодії з бездротовим модулем в ПК.

3. Розробка програми

3.1 Вибір мови та середовища програмування

Я вибрав мову програмування Python для написання утиліти, оскільки ця мова є об'єктно-орієнтованою, має динамічну систему типізації і надає широкий вибір інструментів для програміста. Я використовуватиму середовище програмування PyCharm для написання програми, оскільки воно має зручний інтерфейс, широкий набір інструментів для створення графічного інтерфейсу користувача. Крім того, PyCharm дозволяє легко тестувати та налагоджувати програми, що розробляються в ньому.

- **Бібліотеки, які використовуються при написанні програми**

Psutil - це бібліотека для мови програмування Python, яка дозволяє отримувати інформацію про процеси, які працюють на комп'ютері, а також про використання системних ресурсів (таких як ЦП, пам'ять, диски, мережа та датчики). Ця бібліотека дозволяє моніторити систему, профілювати та обмежувати ресурси процесів та управляти запущеними процесами. Вона надає багато функціональності, яка доступна в командному рядку UNIX, такі як ps, top, iotop, lsof, netstat, ifconfig, free та інші. Psutil підтримується на різних платформах.

Tkinter - це графічна бібліотека для створення користувацького інтерфейсу програм на мові програмування Python. Вона використовує засоби бібліотеки Tk, яка є відкритою і

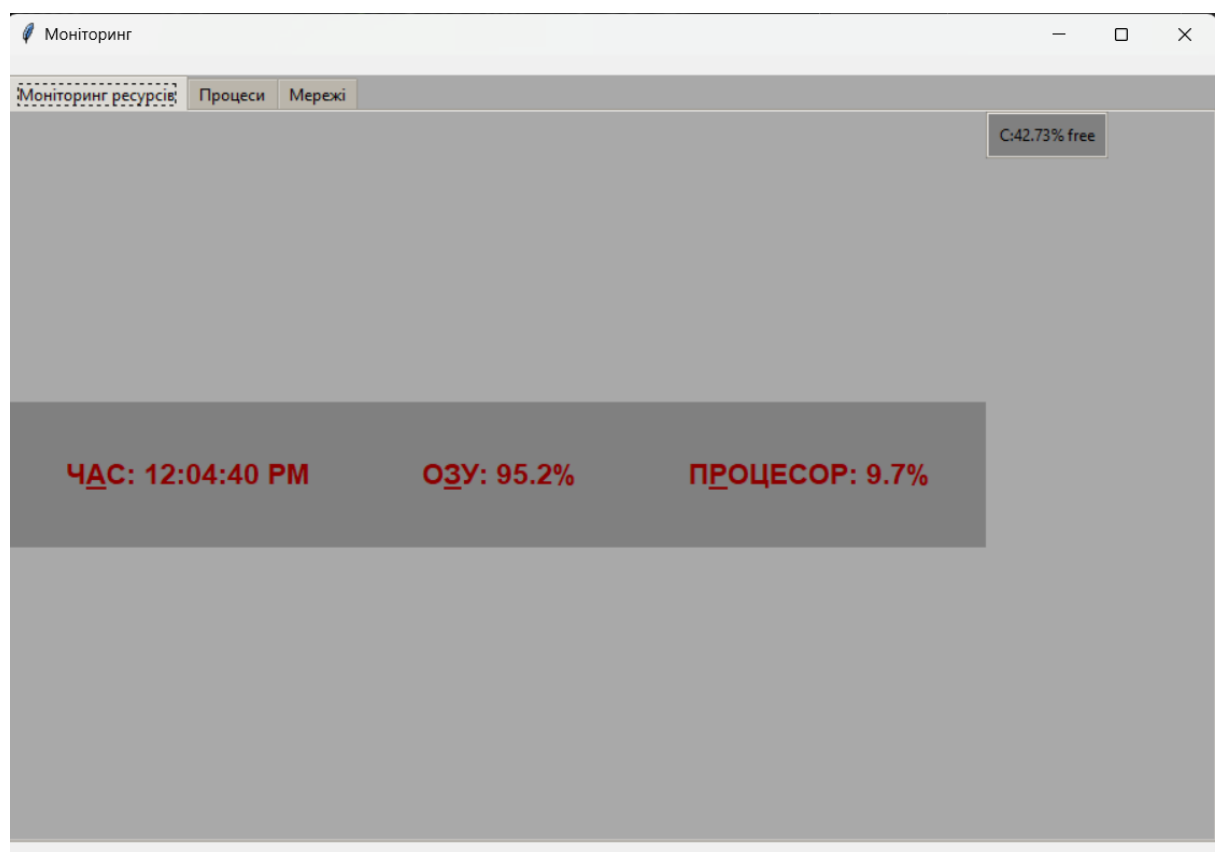
поширюється разом з вихідним кодом. Tkinter є частиною стандартної бібліотеки Python, тому вона доступна на різних платформах.

4. Опис інтерфейсу та тестування програми

4.1 Опис інтерфейсу програми

Головне меню програми, яке наведено на малюнку 4.1, складається з таких елементів:

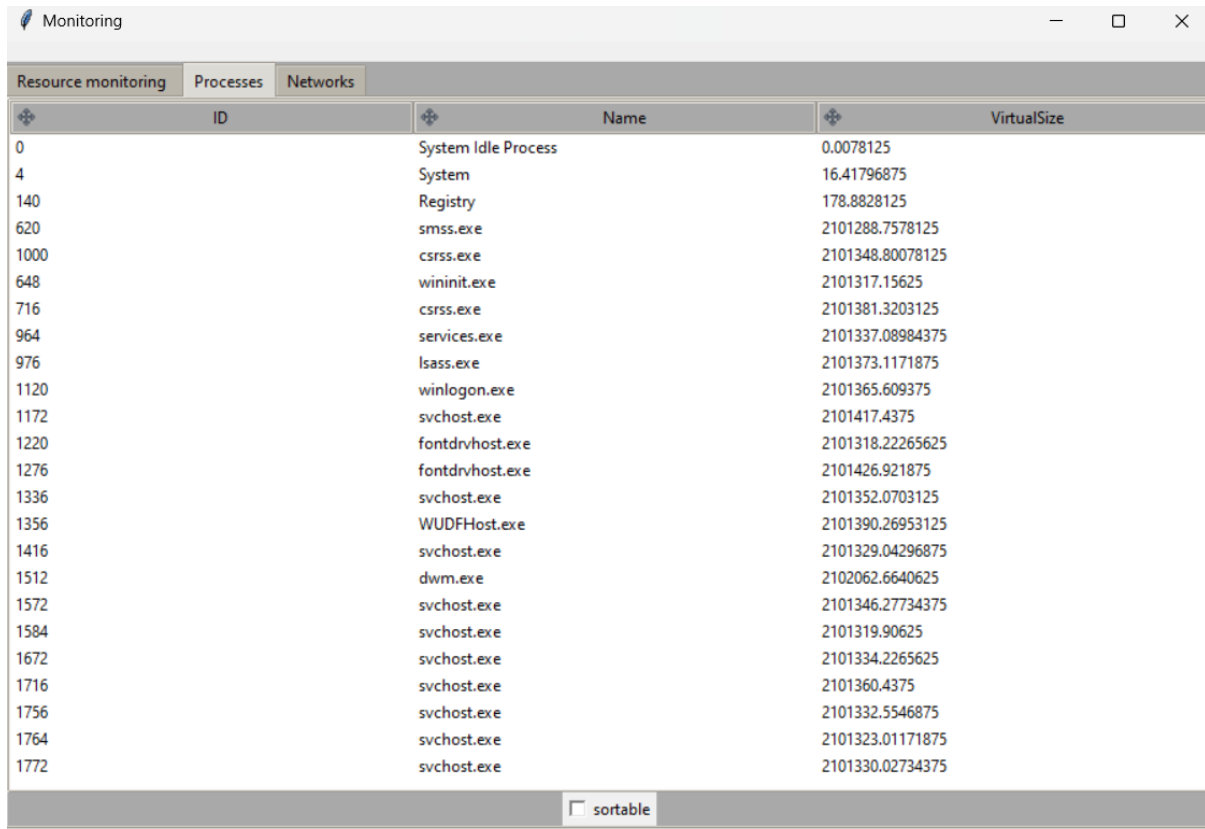
- Resource monitoring (Мал. 4.1)
- Processes (Мал. 4.2)
- Networks (Мал. 4.3)

Малюнок 4.1

Програма відображає актуальні дані про стан системи, такі як поточний час, відсоток використання оперативної пам'яті та центрального процесора. Це дозволяє користувачу моніторити поточний стан системи та вчасно реагувати на потенційні проблеми з її продуктивністю.

ID	Name	VirtualSize
0	System Idle Process	0.0078125
4	System	16.41796875
140	Registry	178.8828125
620	smss.exe	2101288.7578125
1000	csrss.exe	2101348.80078125
648	wininit.exe	2101317.15625
716	csrss.exe	2101381.3203125
964	services.exe	2101337.08984375
976	lsass.exe	2101373.1171875
1120	winlogon.exe	2101365.609375
1172	svchost.exe	2101417.4375
1220	fontdrvhost.exe	2101318.22265625
1276	fontdrvhost.exe	2101426.921875
1336	svchost.exe	2101352.0703125
1356	WUDFHost.exe	2101390.26953125
1416	svchost.exe	2101329.04296875
1512	dwm.exe	2102062.6640625
1572	svchost.exe	2101346.27734375
1584	svchost.exe	2101319.90625
1672	svchost.exe	2101334.2265625
1716	svchost.exe	2101360.4375
1756	svchost.exe	2101332.5546875
1764	svchost.exe	2101323.01171875
1772	svchost.exe	2101330.02734375

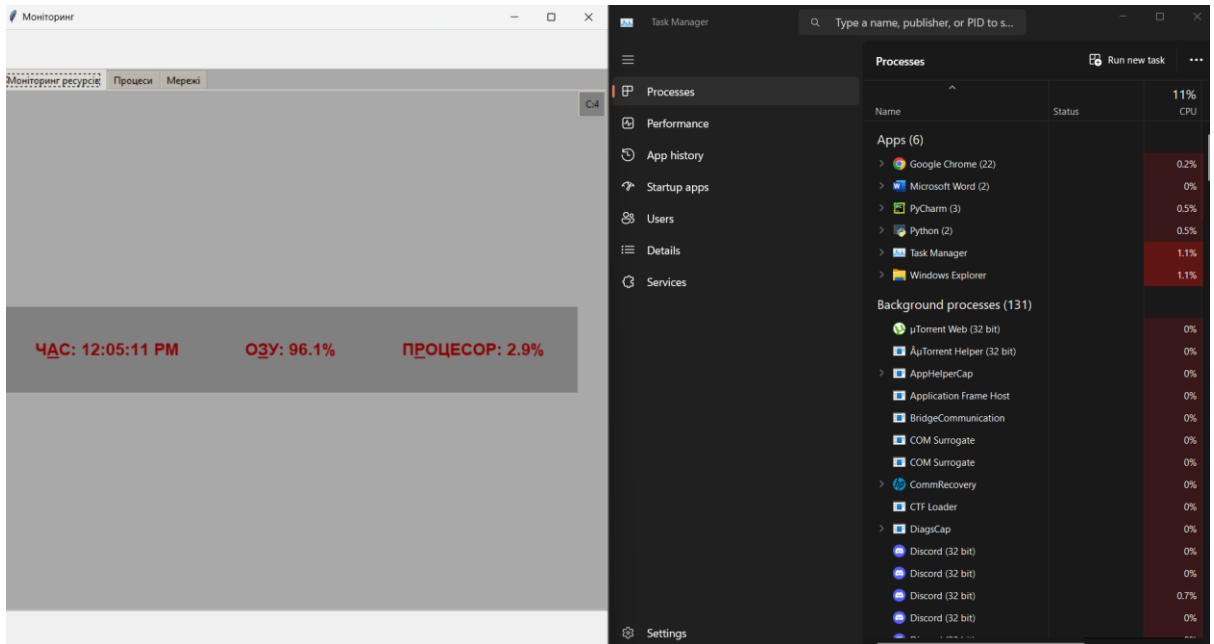
Малюнок 4.2

Дані, що були надані вище, вказують на наявність утиліти, яка надає список усіх запущених на комп'ютері процесів. Це може бути корисно для моніторингу та управління роботою програмного забезпечення на комп'ютері.

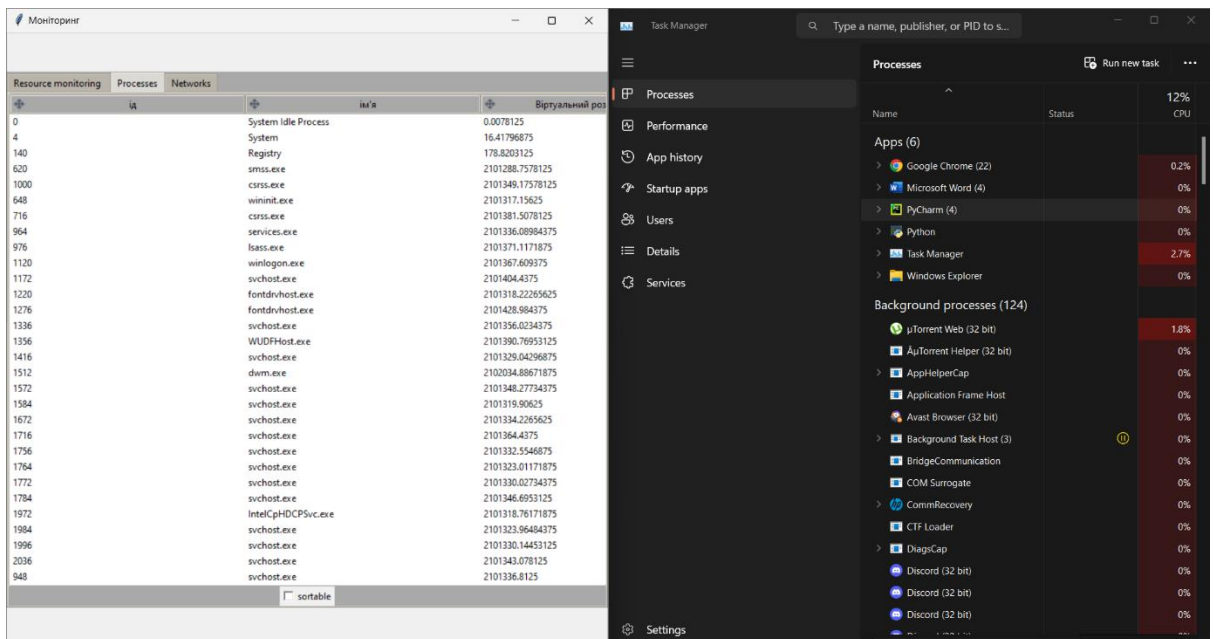
Monitoring		
<div>Resource monitoringProcessesNetworks</div>		
Description	MAC-adress	IP-adress
Intel(R)	48:B7:75:9C:60:9E	777.777.7.77
<div>▣</div>		
<div>☐ sortable</div>		

4.2 Тестування програми

- Порівнюю дані моніторингу із справжнім диспетчером задач

- Процеси

Висновок

При створенні утиліти моніторингу використання ресурсів системи було важливо розуміти, як саме працюють компоненти системи, які ресурси можна моніторити та які є важливими метрики для аналізу. В процесі розробки програми, були вивчені технології та інструменти, які можуть допомогти у зборі та аналізі даних про систему, що є важливими навичками для будь-якого програміста.

Список використаної літератури

- інформація про значимість системних ресурсів
- документація для бібліотеки psutil
- документація для бібліотеки tkinter, призначеної для розробки графічних інтерфейсів

Додаток А

```

import tkinter as tk
from time import strftime
from tkinter import ttk

import psutil

from app_table_wiget import tableFrame
from componentUsaged import componentUsaged

from main import runningProcesses, showNetwork, FreeSpace

# root window
root = tk.Tk()
root.geometry('900x600')
root.title('Моніторинг')

# create a notebook
notebook = ttk.Notebook(root)
notebook.pack(pady=15, expand=True)

# create frames
frame1 = ttk.Frame(notebook, width=600, height=600)
frame2 = ttk.Frame(notebook, width=600, height=600)
frame3 = ttk.Frame(notebook, width=600, height=600)
frame1.pack(fill='both', expand=True)
frame2.pack(fill='both', expand=True)
frame3.pack(fill='both', expand=True)

# add frames to notebook
notebook.add(frame1, text='Resource monitoring ')
notebook.add(frame2, text='Processes')
notebook.add(frame3, text='Networks')

tableFrame(root=root, frame=frame3,
            dataGener=showNetwork,
            columns = ["Опис", "MAC-адреса", "IP-адреса"])

tableFrame(root=root, frame=frame2,
            dataGener=runningProcesses,
            columns = ["ід", "ім'я", "Віртуальний розмір (VirtualSize)"])

def time(label, description):
    string = description + strftime('%H:%M:%S %p')
    label.config(text=string)
    label.after(1000, time, label, description)

def ramUsed():
    return psutil.virtual_memory().percent

def ram(label, description):
    string = description + str(ramUsed()) + '%'
    label.config(text=string)
    label.after(1000, ram, label, description)

```

```

def cpuUsed():
    yield psutil.cpu_percent(interval=None, percpu=False)

def cpu(label, description):
    string = description + str(next(cpuUsed())) + '%'
    label.config(text=string)
    label.after(1000, cpu, label, description)

componentUsaged(root=root, frame=frame1,
                 dataGener=time,
                 position='w',
                 description = 'ЧАС: ')

componentUsaged(root=root, frame=frame1,
                 dataGener=ram,
                 position='w',
                 description='ОЗУ: ')

componentUsaged(root=root, frame=frame1,
                 dataGener=cpu,
                 position='w',
                 description='ПРОЦЕСОР: ')

for i in FreeSpace():
    print(i)
    lbl = ttk.Label(frame1, text=i)
    lbl.pack(anchor="w")

root.mainloop()

```

Додаток Б

```

import wmi
from pefile import long
import time
import psutil

c = wmi.WMI()

# 1 список запущених процесів
def runningProcesses():
    for process in c.Win32_Process():
        yield process.ProcessId, process.Name, int(process.VirtualSize) /
(1024*1024)

# 11 список всіх процесів із даним іменем
def runningProcess(name = "notepad.exe"):
    for process in c.Win32_Process(name=name):

```

```

        print(process.ProcessId, process.Name, process.VirtualSize / ())
        print(process)

# 2 відсоток вільного простору на дисках
def FreeSpace():
    for disk in c.Win32_LogicalDisk (DriveType=3):
        yield (disk.Caption + "%0.2f%% free" % (100.0 * long(disk.FreeSpace)
/ long(disk.Size)))

# 3 відкриває текстовий файл, після виводить його вміст
def RunTXT(path = r"C:\temp\temp.txt"):
    filename = path
    process = c.Win32_Process
    process_id, result = process.Create (CommandLine="notepad.exe " +
filename)
    watcher = c.watch_for (
        notification_type="Deletion",
        wmi_class="Win32_Process",
        delay_secs=1,
        ProcessId=process_id
    )

    watcher ()
    print("This is what you wrote:")
    print(open (filename).read ())

# 4 Показати IP та MAC-адреси для мережевих інтерфейсів із підтримкою IP
def showNetwork():
    for interface in c.Win32_NetworkAdapterConfiguration (IPEnabled=1):
        yield interface.Description, interface.MACAddress,
interface.IPAddress[0]

```

Додаток В

```

from ttkwidgets import Table
import tkinter as tk
from tkinter import ttk

def tableFrame(root, frame, dataGener, columns):
    root.columnconfigure(0, weight=1)
    root.rowconfigure(0, weight=1)

    style = ttk.Style(root)
    style.theme_use('clam')
    style.configure(root, background='DarkGray')
    sortable = tk.BooleanVar(root, False)

    table = Table(frame, columns=columns, sortable=sortable.get(),
height=30)

```



```

for col in columns:
    table.heading(col, text=col)
    table.column(col, width=300, stretch=False)

# sort column A content as int instead of strings
table.column(columns[0], type=int)

for i in dataGener():
    table.insert('', 'end', iid=i,
                values=i)

# toggle table properties
def toggle_sort():
    table.config(sortable=sortable.get())

tk.Checkbutton(frame, text='sortable', variable=sortable,
command=toggle_sort).pack(side='bottom')
table.pack(anchor=tk.W)

```

Додаток Г

```

import tkinter as tk
from tkinter import ttk

def componentUsaged(root, frame, dataGener, position, description):
    lbl = ttk.Label(frame, font=('Times New Romans', 22, 'bold'))
    dataGener(lbl, description)
    lbl.pack(anchor=position)

```